

tystnad. V. åtbörd. Vreden är v., gör menniskor värtaliga.

VÄLTALIGHET, f. 3. 1) Se *Värtalighetskonst. V-ens makt.* — 2) En talares förmåga att uttrycka sig enligt vissa regler, eller äfven af blott naturligt anlag, på ett sätt, som rörer, öfvertygar och öfvertalar. *Han har mycken v.* — 3) Det som i ett tal, ett föredrag hufvudsakligen utför denna verkan eller framkallar djupa intryck hos åhöraren. *Ett föredrag, fullt af v. V-en af hans framställning bevekta alla.* — 4) (fig.) Säges äfv. om allt det, som på åhörare eller åskådare frambringa eller kan frambringa samma verkningar, intryck, som värtaligheten. *Hennes blick, tonen af hennes röst hade en viss oemotståndlig v. Äfven åtbörderna hafva sin v.*

VÄLTALIGHETSBLOMSTER, n. 3. (fig.) Rhetorisk prydnad.

VÄLTALIGT, adv. På ett värtaligt sätt, med värtalighet. *En v. skriven artikel.*

VÄLTALIGHETSKONST, f. sing. Konsten att efter bestämda regler förbinda ord och sats till ett sinnrikt och sammanhängande helt, som äger förmågan att röra, öfvertyga och öfvertala.

VÄLTNING, väl'tning, f. 2. 1. Körning med vält.

VÄLTNING, väl'tning, f. 2. II. 1) (neutralt) Omhjälpning, stjälpning. — 2) (aktivt) Omkullstjelpande; äfv. vältrande.

VÄLTRA, väl'tra, v. a. 1. Med ansträngning och genom idkligt kringvändning på marken o. s. v. framflytta något stort och tungt, som icke har rund form. *V. en sten för dörren till gräsen. V. af, vältra från öfre ytan af något, t. ex.: Stenen v-des af gräsen. V. bört, främ, se Bortvältra. Framvältra. V. i'n, ifrån, ned, omkull, upp, ut.* — *V. sig*, v. r. Vända sig tungt och trögt eller vårdslöst, i liggande ställning. *Svinen v. sig i orenlighet. En häst, som v-r sig i snön.* (Fig.) *V. sig i alla slags laster, utan hejd öfverlemla sig åt &c.* — *Vältrande*, n. 4. o. *Vältring*, f. 2.

VÄLTREFNAD, m. sing. Se *Trefnad*.

VÄLTÄNKANDE, a. 1. Som har goda, menniskoälskande, hederliga tänkesätt. *En v. man.* — *Syn. Välsinnad.*

VÄLVILJA, f. sing. Välwilligt sinnelag; välwillig sinnesstämning; välwilliga tänkesätt, afsigter, önskningar, o. s. v. *Hysa v. för någon. Med v. upplaga ens bön. Röna prof af ens v.*

VÄLVILLIG, a. 2. 1) Som i sitt hjerta önskar andra eller någon viss person allt godt och i sina handlingar ådagalägger sådant tänkesätt. *Bevisa sig v. emot någon. Man säger äfv.: V-t hjerta, sinne, o. s. v.* — 2) Som tillkännagifver sådana känslor och tänkesätt. *V-t bemödande. Låna någon en v. uppmärksamhet. V-t öfverseende.*

VÄLVILLIGHET, f. 3. Se *Välvilja*.

VÄLVILLIGT, adv. På ett välwilligt sätt, med välvilja.

VÄLVIS, vä'lvís, a. 2. Mycket vis. Titel af samma betydelse som *Lagfaren. Stadens v-e borgmästare.* — Brukas äfv. skämtvis eller ironiskt om dumma och själfkloka personer, samt äfven i samma mening om sak, t. ex.: *Vår v-e patron snöt sig förnumstigt. En v. anmärkning, erinran.*

VÄLVÄXT, a. 1. Väl växt; som har en felfri, vacker växt.

VÄLÄDEL, vä'lä'del, (i def. vä'lä'dle o. vä'lä'dle),

a. 2. Mycket ädel. Titel, som ges handverkare. *Snickaren, välädle och konstefarne.*

VÄLÄREVÖRDIG, vä'lärevö'rdigg o. vä'lärevö'rdigg, a. 2. Mycket ärevördig. Titel, som tilldelas konrektorerna vid skolorna, bataljons- och svadronsprekanter.

VÄLÄREVÖRDIGHET, vä'lärevö'rdigg'hét, f. 3. Titel, som skämtvis gifves prester, hvilka tituleras *Välärevördige*.

VÄLÖNSKA, vä'lö'nnska, v. a. 1. Tillönska lycka. *V. någon.*

VÄLÖNSKNING, f. 2. Tillönskning af lycka. *Framför mina v-ar till din familj.*

VÄMJAS, vä'mmjass, v. dep. 2. (Impf. *Väm-des.* Sup. föga brukligt *Vämts* — båda med långt ä.) Känna vämjelse, äckel, afsky. Säges både i fysisk och andlig mening. *Jag v-jes vid den dåliga maten. V. vid blotta tanken på något. Det kom mig att v. V. vid oanständigheter.*

VÄMJELIG, vä'mmjelig, a. 2. Som förorsakar vämjelse, äckel, afsky. Både egentl. och fig. *V. mat. En v. åsyn.* — *Syn. Äcklig, Motbjudande, Vedervärdig, Vidrig, Afskyvärd.* — *Vämjeligt*, adv. *Smaka v.*

VÄMJELSE, f. 3. 1) Känsla af afsmak, så stark, att den retar till kräkning. *Känna v. för viss mat. Få, hafva v. för något.* — *Syn. Äckel.* — 2) (fig.) a) Afsmak genom för mycken njutning. *Njuta ända till v.* — *Syn. Se Vedervilja.* — b) Afsky. *Känna v. för lasten.* — c) Något, hvarvid man vämjes. *Denna mat är mig en v. Hans skryt är mig en v.*

VÄN (ä långt), a. 2. I. (neutrum sällan brukligt) Älsklig, huld, tåck. Gammalt ord, ännu brukligt i poesi och högre stil.

VÄN, vä'n, c. 3. pl. *vänner.* (isl. *Vinnr*) 1) Person, med hvilken någon är förbunden genom ömsesidig förtroelig tillgifvenhet. *En trogen, uppriktig v. Falsk v. Han är min v., min goda v. Blifva v. med någon. Hon är min v. Två fruntimmer, som äro goda v-ner. Gamla v-ner, som länge varit vänner. Vi äro gamla v-ner.* (Ordspr.) *Gamla v-ner äro bäst. God v., äfv. (fam.) älskare. V. i huset,* den som ofta besöker en familj och lefver på förtroelig fot med dess medlemmar. — *Bildar åtskilliga sammansättningar, såsom: Bordvän, Vägängsvän, Barnvän, Hofvän, m. fl.* — 2) Person, som lefver i fred, enighet, sänja med någon. *De ha nu blifvit v-ner igen.* — 3) (fig.) Den som har mycken tillgifvenhet, böjelse för en sak. *En v. af rättvisan. Sanningens, ljusets v-ner. Han är en v. af buteljen,* dricker gerna. — 4) Säges om personer, som äro förbundne med hvarandra genom nära bekantskap, ömsesidigt intresse, o. s. v. *Vi skola understödja er, jag och mina v-ner.* — *Hit hör: Allärsvän.* — 5) Nyttjas vid vänligt tilltal till personer af lägre stånd. *Se der, min v., har du litet drickspenningar. Hvad vill hon, lilla v.? — 6) Brukas äfven som smekord. Min söta v! Min lilla v!*

VÄNDA, v. a. o. n. 2. Gifva ett föremål annat läge, genom att röra det åt sidan eller uppåt, eller så, att dess öfra sida kommer ned och tvärtom; äfv. gifva viss riktning. *V. ett skepp, se Stagvända, Kovända. V. gvarnvingar emot vädret. V. en vagn ell. v. med en vagn. Der är för trångt att v. (näml. med vagn). V. hufvudet. V. ögonen åt sidan, emot höjden, ifrån ett ohyggligt skådespel. V. sidan, ryggen åt någon. V. en klädning, uppsprätta och åter*